

Barbora
Walterová Benešová

Dívka, která nesměla mít sny

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

Barbora
Walterová Benešová

**Dívka,
která nesměla mít
sny**

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

© Barbora Walterová Benešová, 2015

© Nakladatelství BRÁNA, 2015

ISBN 978-80-7243-754-2

*Tento příběh věnuji svému muži,
který mě naučil žít v tomto světě,
naučil mě být matkou,
odhodlanou ve všech směrech.*

*Věnuji ho muži, který mi ukázal,
jak se skutečně muž má chovat
ke své manželce...*

PŘEDMLUVA

Do míst, kde končí civilizace a začíná skutečná příroda, láká rudočerný kmen Hamarů. Národní park ležící na východním břehu řeky Omo se rozkládá na ploše 2162 kilometrů čtverečních. Žijí zde různé kmeny, z nichž nejzajímavější jsou Mursiové, Banové, Hamaři nebo Bodyové. Krajina je travnatá savana, která poskytuje útočiště šestapadesáti druhům savců. Za nejkrásnější africké ženy jsou považovány právě Hamarky z Etiopie a samého severu Keni. Rudě mazané dívky přitahují pohledy nenasytných turistů. Hamarové žijí v nížinách Velkého afrického příkopu. Hamarů je asi pětadvacet tisíc, všichni se těsnají v dolní části řeky Omo. Hamaři jsou nomádi, nebo-li pastevci, a jejich rodným jazykem je omotic, kromě těch na severu Keni, ti mluví výhradně svahilsky. A stejně jako ostatní africké kmeny, nebo jako my běloši, si dávají záležet na svém vzhledu. Běžný den začíná ráno vyhnáním dobytka na pastvu, potom zalehnou do stínu a čekají, až slunce přestane pálit. Život je tu primitivní, ale přece jen jsou vidět podstatné rozdíly s ostatními domorodci – hlavně díky kontaktu s bílými turisty. Stále víc a víc se přizpůsobují Evropanům. Hamarské děti jsou zapojeny do každodenní práce. Například dojení krav je úkolem chlapců. Na čerstvě nadojené mléko se používá kalabáš, který místní nazývají „dola“. Ženy se starají o domácnost a připravují pro své muže kávu. Když ji uvaří, nejprve ji předají hlavě rodiny. Ten

se napije a pak trošku vyprskne do čtyř stran jako požehnání pro celou rodinu. Povinností mužů je postarat se o dobytek. V chýši se vaří káva nebo tela, což je tradiční kukuřičný alkoholický nápoj.

Jejich rituály jsou zvláštní, pro Evropana někdy nepochopitelné a značně děsivé. Přesto mají i svůj půvab. Studovat jejich zvyky a nechat se na chvíli vztáhnout do jejich stylu života je naprosto uchvacující. Pokud se ovšem nestanete jejich přímou součástí. To se potom váš život může rovnat tragickému hororu.

Hmaři, kteří obývají území kolem řeky Kizo, mají v období sucha napilno – musejí ze dna řeky pracně dolovat vodu pro dobytek. Život je tu stále drsný stejně jako před tisíci lety, ale i sem civilizace chvátá. A skutečně mílovými kroky.

1.

Všude kolem bylo ticho, nad vyprahlou krajinou pomalu zapadalo slunce za obzor. Kraj nerušila žádná projíždějící auta, hukot přeplněných ulic, ani pouliční lampy. To ticho a ta černá tma jsou skutečným pohlazením na duši městského člověka. Pod několika vysokými baobaby, uprostřed nehostinné pouště, stála vesnička s několika kraly, každý kral měl kruhový dvůr a kolem dokola několik maňat, chýší stavěných z větví, hnoje a hlíny. Pro všechny místní lidi to byl skutečný domov. Takový dvůr, neboli kral, patřil celé rodině, například manželovi a jeho manželkám. Otec neměl svou vlastní maňatu, stěhoval se podle své libosti, do jakékoli maňaty na svém dvoře. Každá manželka se svými dětmi má svoji chýši. Jsou jak oddělené rodiny s odlišnými domovy. Spolumanželky si mají navzájem pomáhat, jak v domácnosti, tak s výchovou dětí. Mají se jedna druhou připravovat pro jejich společného manžela. Mají být jako jedno tělo a bojovat jedna za druhou. Realita je ovšem trochu jiná, ženská rivalita v boji o jednoho jediného muže se pochopitelně projevuje i tady v poušti. Není to vlivem civilizace, ale ženských hormonů a ženského smýšlení. Nikdo se nechce dělit o svého milovaného, to platí po celém světě. U nás se tomu říká nevěra, tam je to povinností a žena proti tomu nesmí bojovat. Mělo by se za to, že je neposlušná, a to pak manželce začnou skutečná muka v domácím prostředí.

Hned na první pohled je poznat kolik má který muž manžel. Muž sám si vybírá, která manželka jej ubytuje na noc. Sám se rozhoduje, která mu uvaří telu, nebo která ho potěší. O dětech nerozhoduje, to je volba matky přírody. Ale vzhledem k tomu, že jedinou místní antikoncepcí je již probíhající těhotenství, nemá matka příroda těžkou volbu. Život tu plyne pomalu, na všechno je čas, nikdo se tu nehoní za obchodními schůzkami, nikdo nenahání neplatiče nájmu nebo elektřiny, ani dlouho nevysedává v kanceláři. Tady se čas určuje podle slunce, dělí se jen na den a noc. Proto není divu, že absence žáků v místní obecné škole je vysoká. Děti z vesnice chodí do školy mnohdy až po skončení svých povinností. Proto někdy na školu prostě nemají čas. Důležitější je pracovat na poli, aby měla rodina co jíst.

Hamarky, ženy zdejšího kmene, jsou nejen krásné, ale především i velmi hrdé. Zdobí se barevnými kroužky bigne-re, korálky a mušličkami kaurí. Celé tělo i vlasy si potírají rudou hlinkou smíchanou s popelem a máslem. Oblékají se do kozích kůží a těla jim zdobí četná skarifikace. Což je zdobení těla jizvami, trvalé jako tetování. Některé jizvy na ženských tělech jsou způsobeny proutky, kterými muži šlehají při slavnosti vyhlédnutou ženu. Čím více žena krvácí, tím šťastnější má být manželství. Na čele mívají i stříbrný plíšek připomínající lékařské zrcátko zdobené barevnými korálky. Několika kilogramové ozdoby ženských nohou slouží při tancích jako hudební nástroj. Nádherně zpívají, jejich hlasy jsou dokonale sladěny.

Vesnička utopená v úpatí vysokých skal poblíž proudící vody patřila mezi ty větší. Kralů v ní bylo několik desítek, misie a místní škola, kam docházely i děti z okolních

vesnic. I když byly vzdáleny i několik kilometrů. Největší z baobabů, které náležely vesnici, se tyčil na malém kopci, ze kterého bylo vidět daleko do údolí. Pod ním seděla malá holčička, dlouhé vlasy měla spletené do tuhých větších copánků a natřené červenou hlinkou, stejně jako celé tělo. Kolem beder měla jen sukénku z kravské kůže. Nohy měla bosé, špinavé a zničené celoživotní chůzí bez bot. Díky ztvrdlé kůži na chodidlech jí už ani chůze po ostřejších kamenech nepůsobila bolest. Seděla na zemi, zády se opírala o tlustý kmen baobabu a dívala se do jeho koruny.

„Chtěla bych být něčím výjimečná, ne jako každá, chtěla bych zažít něco zvláštního,“ šeptala, a při tom se dívala do nebe. Představovala si, jak si pro ni přijde krásný a vysoký hrdina, který na ni bude hodný. Stejně tak, jak to četla ve své pohádkové knížce, kterou zdědila po svém bratrovi. Ten, když odcházel do města studovat, zanechal tu po sobě právě tuto knihu.

Dívka se zvedla od stromu, oprášila si koženou sukni a pomalu scházela po travnaté stráni dolů do vesnice. Trávy tu bylo jen pomálu, a když, tak byla žlutá a sežehlá sluncem. U prvního kralu na ni stařena zavolala na pozdrav, ale dívka jen mávla rukou a pokračovala dál v chůzi. Když vešla do kralu svého otce, zastavila se před první chýší, kde seděla na zemi starší žena a přebírala cosi v proutěném košíku.

„Kehko, kdes byla?“ vyjela zostra.

„Venku,“ odsekla dívka a pokračovala až k té poslední. Vešla dovnitř, uvnitř hořel oheň a přes hustý dým nebylo skoro vidět. Uvnitř seděla žena, její obličej vypovídal, že je teprve ve středním věku, i když oči měla zkalené stejně jako dým, který vyplňoval celou chýši. Nad očima měla

vrásky a vlasy už jí začaly šedivět, i když to maskovala červenou hlínkou smíchanou s tukem, kterou si vtírala do vlasů stejně jako malá dívka. Žena měla na tváři i okrasné jizvy, které jí dělala její vlastní babička. Dnes už se na tomto rituálu tolik netrvá. Skarifikace se provádí už jen u mála dívek. Matka Kehko už nedovolila, aby její dcery byly řezány do obličeje.

„Kdes byla Kehko? Mělas dodělat telu, tvůj otec na ni čeká,“ okřikla dceru.

„Chtěla jsem se projít,“ hájila se Kehko.

„Kehko, musíš už být zodpovědná, za chvíli přijde čas, kdy se budeš muset vdát a takovou nezodpovědnou a nespolehlivou ženu si nikdo nebude chtít vzít,“ pravila matka vážně.

„Však on otec taky chvíli počká,“ odsekla Kehko drze a nafněla nosík.

„Kehko!“

„Vždyť už jdu,“ bránila se.

„Hodi?“ ozvalo se zvenku.

„Karibu,“ odpovídá mama Kehko hlasitě.

Dovnitř vešel čtrnáctiletý chlapec s hliněným hrnkem plným kravského mléka.

„Jambo, mama Leila, přinesl jsem ti mléko, pro tebe a tvé děti,“ řekl chlapec a podával ženě plný hrnek.

„Děkuji, Ajeko. Kde je tvůj otec?“ zeptala se žena.

„Sedí před křemem a čeká na vaši telu,“ řekl Ajeka, otočil se na Kehko: „Půjdeš se mnou zítra, Kehko?“

„A kam?“ zeptala se nadšeně.

„Uvidíš,“ odpověděl tajemně.

„Půjde i Norró a Nohode?“ zeptala se Kehko.

Ajeka neodpověděl, jen tajuplně zamrkal, aby ho Leila, mama Kehko, neviděla.

Kehko je dívka z kmene Hamar, kteří žijí v blízkosti řeky Omo přímo u hranic s Etiopií. Její vesnice čítá asi dvě stě padesát obyvatel, přičemž minimálně jedna třetina jsou příbuzní jejich rodiny. Kehko se ve vesnici narodila jako čtvrté dítě svého otce. Její matkou je jeho první manželka Leila. Otec Muhammad se poprvé ženil, když mu bylo dvacet tři let. Tehdy byl válečníkem, který se několik let pohyboval sám v džungli. Jako válečník měl lepší možnosti najít si bohatou a váženou nevěstu. Dorazil se svými kamarády na slavnost do blízké vesnice, chtěl mít jistotu, že jeho nevěsta nebude jeho příbuzná. Překročili hranice, opustili keňské území a vstoupili do Etiopie. Bylo to jen několik kilometrů od jejich domova, ale přesto to už byla jiná země. To ovšem válečníci nerespektovali a neuznávali. Pořád to bylo hamarské území, které od pradávna patřilo jim. Státní hranice tamější bojovníky nezajímaly. Hamarské území mělo jasně vymezené hranice a o žádnou Keňu nebo Etiopii se tehdy nestarali.

„Viděl si tu náčelníkovu dceru?“ zeptal se ho Supa, když postávali dál od ohně, kolem kterého tančili snad všichni vesničané.

„Leila,“ řekl Muhammad. „Viděl jsem ji, vybral jsem si ji.“

Muhammad pozoroval děvče, které neslo košík s ovocem náčelníkovi. Měla dlouhé červené vlasy spletené do tuhých copánků jako všechna děvčata. Obličej měla drobný s jemnými rysy. Ňadra měla ještě stále pevná a celkem slibných rozměrů. Kolem beder jen krátkou suknici z kravské

kůže. Byla jí už malá, neobtočila celé její boky, pravé stehno měla odhalené až k bokům. Byla už ženou, bylo jí tehdy patnáct let. Jmenovala se Leila, což v arabštině znamená, že je společnicí noci.

„A co ty, Supo?“ otočil se Muhammad na kamaráda.

„Vybral sis nevěstu?“

„O Leilu s tebou bojovat nebudu,“ Supa se vzdal předem, moc dobře věděl, co mladý Muhammad dokáže. Už jednou s ním bojoval v džungli. Nebyl to nepřátelský boj, nešlo o nic zásadního, přesto měl Supa pocit, že už se nikdy nebude moci zvednout. Bohové Muhammadovi do vínku nadělili neuvěřitelnou sílu, odvahu a bojeschopnost. Nikdo se s ním měřit nechtěl, všichni mu raději ustupovali. Byl pohledný a nevěsty se mu jen hrnuly, samy se nabízely. Ale on byl marnivý, chtěl si vybrat sám. Věděl, že teprve přijde ten správný čas. Udělal krok směrem k ohništi, přešel tančící vesničany a dorazil až k náčelníkovi, kolem kterého sedělo jeho sedm manželek. Náčelník viděl Muhammada přicházet už z dálky, postavil se, aby si mohli promluvit jako muži sobě rovni.

Malá Leila se ráno probudila ve své maňatě vedle svých sourozenců. Sestra Amina měla svou hlavu složenou na jejím rameni. Odtáhla ji od sebe opatrně, protřela si oči, uvnitř se ještě kouřilo z ohniště. Překvapilo ji, že tam nesedí matka, že nerozdělala oheň. Pohlédla na sourozence. Dva bratři a sestřička byli děti jejich matky. Ostatní spolu-manželky měly své vlastní maňaty, ve kterých bydlely se svými dětmi. Otec měl jednu sám pro sebe. Dovnitř mohla Leila se sourozenci chodit jen zřídka a pouze tehdy, pokud si je otec sám zavolal.

Leila se posadila k ohništi a rozfoukala ho, přiložila, aby bylo teplo a mohli si uvařit snídani. Dovnitř vběhl malý chlapec jako uragán. Měl světlejší pleť než Leila. Přesto měl husté černé vlasy, i když ostříhané na krátko. Byl to bratr od jiné manželky. Bylo mu dvanáct, už brzy se měl stát válečníkem, tak jak si jejich otec přál.

„Leilo, máš jít k otcí, hned,“ kladl důraz na poslední slovo.

Leile vypadlo z ruky dřevěné polínko. Pochopila okamžitě, proč si ji otec volá k sobě. Bude muset z domu, bude provdána bůhví kam a bůhví komu. Věděla, že už to musí každou chvíli přijít, bylo jí patnáct. Lidé už si na ni začali ukazovat, že je stále sama. Jenže ona byla pořád ještě dítě. Chtěla běhat s chlapci, dovádět s nimi, hrát si s mušličkami kaurí, lézt na stromy a nechtěla se starat o svou maňatu, manžela a děti. Leila sebrala všechnu svou odvahu a vylezla z chýše. Zamířila k otcovu obydlí. Šla pomalu, nechtěla nic uspěchat, ale zároveň věděla, že ji svatba nemine. *At' je aspoň hezký a hodný*, prosila šeptem.

„Volal si mě, papa,“ vstoupila do maňaty, bez ohlášení.

„Ano, Leilo, posad' se,“ ukázal otec na kravskou kůži vedle sebe. Z druhé strany vedle něj seděla mama, neměla špatnou náladu, vypadala nadšeně. Měla radost, že se její dcera konečně vdá. Naproti přes ohniště seděli tři mladíci, urostlí bojovníci. Ani jeden z nich nevypadal špatně, pomyslela si Leila. Byli mladí, krásní, byli válečníci, to poznala podle jejich oblečení i podle bojové hole. Ještě aby byli hodní. Prohlédla si je pozorněji, ten uprostřed byl přece jen o něco vyšší než ti dva, urostlejší, dokonce i krásnější.

„Leilo, Muhammad mě požádal, aby ses stala jeho první manželkou,“ ukázal otec na tři válečníky.

„A co si mu odpověděl?“ zeptala se drze Leila.

„Leilo!“ okřikla ji matka.

„Odpověděl jsem, že ano,“ přerušil je otec ostře.

Leila jen pohrdavě pokrčila rameny. Zvedla se ze své kravské kůže a utekla ven. Ani se otce nestihla zeptat, který z nich je vlastně Muhammad. Posadila se před jejich kral na zem, pod vysoký keř a pozorovala kolemjdoucí. S každým se pozdravila, prohodila pár vět a potom othrávala zbytky zelených lístků na opadaném keři. Po chvíli se k ní posadil ten urostlejší válečník, než byli ti ostatní. Sedl si rovnou k ní, vždyť byla ještě dítě, nebyla vdaná a válečník se posadil přímo vedle ní na zem? Zalapala po dechu.

„Leilo, jsem Muhammad,“ řekl jí.

„Napadlo mě to,“ přiznala.

„Je ti už patnáct, musíš se přece vdát.“

„Ale já nechci,“ protestovala. „Chci být ještě dítě. Nejsem připravená být dospělou.“

„Leilo, nejsem jediný, kdo požádal o tvou ruku.“

„Kdo ještě?“

„Bundi, váš soused,“ přiznal Muhammad.

Leile se rozklepala kolena. Bundi byl obchodník, nebo se jím aspoň nazýval. Měl už devět žen, ale žil jen se čtyřmi. Ostatní buď spáchaly sebevraždu, nebo zemřely pod jeho krutovládou. Miloval násilí a bezpráví, které ženám působil. Bil je i na veřejnosti a v noci se z jeho kralu ozýval pláč a bolestné vytí. Všichni otcové to věděli, přesto dál posílali své dcery do toho děsivého kralu. I její otec by byl schopný ji provdat za Bundiho, věděla to.

„Požádal o tebe dřív než já,“ přiznal Muhammad.

„Ne,“ zasténala Leila.

„Nabídl jsem tvému otci víc a jsem válečníkem, Bundi si netroufne odporovat.“

„To bys mi neměl říkat.“

„Vím, ale chci, abys to věděla, ještě pořád si můžeš vybrat,“ zvedl se ze země.

„Vybrat?“ podivila se.

„Ano, vybrat,“ zopakoval pevně.

„Mám si vybrat manžela?“ divila se.

„Dávám ti šanci.“

Vložil do pusy stébko trávy a začal ho převalovat ze strany na stranu.

„Nikdy jsem neslyšela, že by si dívka mohla vybrat manžela.“

„Rozmysli se dobře.“ Zvedl se ze země a odešel.

Matka Leily pekla placky na rozpáleném kameni před chýší, druhá spolumanželka vařila injaru, národní etiopské jídlo. Leila seděla v maňatě a čekala. Byla nahá, rozhlížela se kolem sebe a přemýšlela, jak to všechno bude vypadat. Měla strach, za jak dlouho si ji Muhammad odvede k sobě domů? K nim do vesnice. Do chýše vešel Patrick, její nejlepší kamarád, možná byl v tu dobu něco víc než kamarád. Trávila s ním veškerý svůj volný čas. Patrick byl o rok mladší, než ona. Nechtěl být válečníkem, neodešel s ostatními chlapci do buše, aby se naučil být mužem, jako Muhammad. Patrick, který byl považován za něco jako Leilyina přítele, mohl svou milou doprovodit a připravit na svatební obřad. Chlapec nesl v rukou hliněnou nádobu, uvnitř byla červená hlínka smíchaná s máslem a kozím tukem. Patrick jím měl potřít celé nahé tělo Leily.

„Patricku,“ vyskočila a objala ho.

„Leilo, je mi líto, že jsem nemohl o tebe přijít požádat já,“ zesmutněl chlapec.

„Takový je osud,“ řekla. „Ve jménu Boha milosrdného, slitovného. Při osudu! Věru, že člověk spěje v záhubu! Kromě těch, kdož uvěřili a zbožné skutky konali a vzájemně se k pravdě a neochvějnosti nabádali,“ odrecitovala sto třetí síru z koránu.

„Já vím,“ přiznal, sklopil hlavu a začal prsty promíchávat připravenou směs. Natřel jí celé tělo, potom jí uvázal kravskou suknici, kterou přeložil přes jedno rameno a kolem krku jí pověsil náhrdelník z mušliček kaurí. Rozloučili se s Patrickem, bylo to naposledy, kdy si mohli padnout do náruče. Potom už se na něj nebude moct ani podívat. Potom, co jí její manžel upevní na krk hřídle, stejnou jako má její matka, na důkaz toho, že je Muhammadovou první manželkou. Svatba potrvá tři dny a tři noci. Před západem slunce se celá vesnice sejde u velkého ohně. Ženy a děti budou mít na nohou a na ruku železné náramky, když začnou tančit kolem ohně, rozdrní se jako hudební nástroje. Ženy budou skákat kolem dokola po jedné noze, zpívat a tleskat. Muži budou stát v kruhu kolem nich a tleskat do rytmu. Bude to velká sláva dnes večer, až Muhammad pojme za ženu dceru náčelníkovu.

Leila mezitím seděla ve své chýši a čekala, co bude dál. Nepřekvapovalo ji, když do jejích chýše vcházely ženy. Bylo jich pět, jedna z nich byla její vlastní matka, ostatní byly tety a spolumanželky. Jen jedna byla docela cizí, Leila ji nikdy před tím neviděla. Nemusela hádat dlouho, věděla přesně, kdo ta žena je. Věděla přesně, co ji teď čeká.

Má strach, má veliký strach, ale ví, že musí vydržet. Nemá na vybranou. Nesmí křičet, aby nezostudila rodinu, ví, že musí vydržet. Všichni říkali, že se tak stane pro její dobro. Ale dobře věděla, jaká nesnesitelná bolest ji teď čeká. Zná to nejen z vyprávění, už několikrát slyšela děvčata, co se vdávala hrůzostrašně křičet. Zatíná pevně zuby, už není úniku. Ostrá žiletka svým ostřím hladí její hebkou kůži na intimních místech.

„Je tvůj velký den, čeká tě svatba,“ promlouvá k ní vlídně ta cizí žena.

Leila jen neznatelně přikývla, byla jako v mrákotách. Matka bere do ruky hliněnou misku s červenou směsí másla a hlíny. Ženy začínají zpívat a pohupovat se do rytmu. Matka jí pomazává hlavu červenou směsí. Potom přejede na hrudník a pomazává korále, aby byly stejně červené jako její tělo. Dvě spoluznámky ji berou za ramena a pokládají na kravskou kůži, která je také pomazána červenou směsí. Obě si klekají na její paže, aby sebou necukala. Leily se zmocňuje panika a strach. Rozklepala se po celém těle. Nikdo nemluví, ženy jen polohlasně zpívají. Leila mlčí, má děsivý strach. Ví, že to bolí, slyšela o tom vyprávět už mnohokrát. Slyšela, jak strašná bolest ji čeká. Na čele jí vystupují kapičky studeného potu. Matka jí polévá hlavu teplým kravským mlékem. Mléko jí stéká do očí, se směsí červené hlinky pálí, nic nevidí, nemůže otevřít oči. Nemůže si je ani protřít, protože jí na rukou sedí tety. Leila nevidí, co se děje kolem ní. Cítí, jak ji někdo bere za nohu, další ruce jí svírají tu druhou a roztahují je od sebe. Někdo jí odtahuje z rozkroku suknici a sahá jí mezi nohy. Ohmatává ji, je to obřezávačka, má jemné ruce, tahá ji za klitoris. Leile probí-

há po zádech takové zvláštní šimrání, je to strach? Obřezávačka ho drtí mezi prsty, bolí to, není to tak hrozné, pomyslí si Leila, tohle se dá vydržet. Když obřezávačka natáhne klitoris ještě víc, zabolí to už pořádně, ale stále nekřičí. Leila sebou škube, ale ženy ji nepouštějí, drží ji pevně. Cítí, jak jí drtí ramena a kotníky, nemůže se ani hnout. Potom obřezávačka křičí a Leile celým tělem projíždí ostrá bodavá bolest. Chtěla začít křičet a plakat, ale věděla, že nesmí. Nesmí křičet, byla by to ostuda pro celou rodinu. Drtí jazyk za zuby, po tvářích se jí koulejí slzy bolesti, ale mlčí, nevydá ze sebe ani hlásku. Musí tu bolest podstoupit kvůli svému manželovi, kvůli Muhammadovi, neobřezanou dívku by si totiž nikdo nevzal. Lidé totiž věří tomu, že když se mužský penis dotkne klitorisu, stane se muž impotentním. Mezi nohama se ozývá stále nesnesitelnější řezavá bolest, cítí jak žiletka řeže její kůži. Cítí krev, jak stéká na kravskou kůži, na které leží. Snaží se vymanit z pevného sevření, ale nedaří se jí to. Prohýbá se, ale žena v jejím rozkroku nepřestává, stále řeže. Pořád a pořád dokola.

Obřízka, kterou musela Leila tehdy podstoupit je klitoridektomie, což je nejmírnější forma ženské obřízky v Africe. Anatomicky je ovšem srovnatelná s amputací penisu. V podmínkách, v jakých se většina těchto zákroků provádí, představuje ženská obřízka obrovské zdravotně psychologické riziko s negativními sexuálními následky ať v krátkodobém, nebo dlouhodobém horizontu. V některých oblastech Afriky jsou prováděny mnohem horší formy obřízky. Například v Somálsku se provádí nejtěžší forma genitální mutilace, a to takzvaná totální infibulace. Dívce je odstra-

něň nejen klitoris, ale i malé a velké stydké pysky. Je vytvořen řez, který sešitím k sobě vytvoří souvislou plochu. Jsou tak skryty zevní ústí močové trubice a poševní vchod, takže je ponechán pouze malý, ale opravdu malý otvor pro odtok moči a menstruační krve. Následky takto zmrzačených žen bývají katastrofální, pokud žena nevykrvácí hned při obřízce, hrozí jí infekce z nesterilního prostředí a ohrožuje ji i v pozdějším věku, kdy menstruační krev ani moč nemohou pořádně odtékat a částečně se hromadí ve srostlé tkáni. Nejen, že taková žena už nikdy nepocítí rozkoš z milování, ale dokonce může prožívat i bolesti při každém pohlavním styku a nemluvě o porodu. Totální infibulace překryje poševní vchod. Dítě se většinou samo na svět prodrat nedokáže. Často děti umírají přímo v těle ženy a neméně často s nimi umírají i jejich matky.

Leilu probudil v chýši zpěv zvenku, omdlela. Všichni teď zřejmě oslavují, zpívají, tancují a baví se. Jen ona je tu sama zavřená se svou bolestí. Pomalu si sahá mezi nohy, aby zjistila, co přesně obřezávačka napáchala. Cítí, že tam má zaschlou krev, ale už nekrvácí, aspoň to je dobrá zpráva. Věděla, že jestli se nepodaří krvácení zastavit, zemře. Opatrně se nadzvedla na kůži, která pod ní byla nasáklá krví a posadila se. Sykla bolestí, přirození měla v jednom ohni. Padla zpátky na záda. Po chvíli vešla do chýše matka. Přinesla jí jakýsi bylinkový odvar na zmírnění bolesti.

„Vypij to,“ poručila jí.

Leila beze slova odporu poslechla.

„Uleví se ti,“ pohladila ji po vlasech. „Jsem na tebe pyšná, byla si statečná.“

„Ale proč?“ nechápala Leila. „Proč jste mi to udělaly?“

„Všechny jsme obřezané, všechny jsme čisté. Musíš být taky. Víš, jaká by to byla ostuda, kdybych tě nenechala obřezat? Muhammad by si tě nevzal, nikdo by si nevzal neobřezanou dívku,“ vysvětlovala matka.

„I moje dcera tohle bude muset podstoupit?“ ptala se Leila.

„Ano, drahoušku, i tvoje dcera. Je to rituál, všechny to jednou musí podstoupit,“ pohladila Leilu po vlasech a odešla.

Několik dní po svatbě si Muhammad odvedl svou první ženu do své vesnice, na druhou stranu hranic – do Keni. Leila se měla dobře, nemohla si stěžovat. Muhammad byl slušný a občas i pozorný. Nezvyšoval na ni hlas, nebil ji a podstatnou část vedení domácnosti nechával na ní. Trvalo to několik měsíců, než Leila konečně otěhotněla. Muhammad z toho začínal být nervózní, ale nechtěl svou ženu ještě více rozrušovat.

„Nic si z toho nedělej,“ uklidňovala Leilu Muhammadova matka. „To je normální, že to hned po svatbě nejde. Musíte být uvolněnější, uvidíš, že u druhého dítěte to půjde hned.“

Rok po svatbě se jim narodilo první dítě. Leila byla šťastná, že porodila Muhammadovi prvorozeného syna. Pokud žena jako první dítě porodí syna, vzroste její hodnota nejen jako majetku, ale i společensky. Muhammad byl dojat, když poprvé v náruči držel svého prvorozeného syna. Vynesl ho ven z chýše na denní světlo, pod rozpálené slunce, aby ho ukázal starším. Všichni odsouhlasili, že z miminka jednou vyrostе urozený válečník. Muhammad ho tedy pojmenoval trefně – Muhammad. Chtěl, aby byl stejně chrabrým válečníkem jako on. Malý Muhammad byl kupodivu velmi zdravé dítě. Nestonal, dokonce i běžné choroby, kterými trpěly ostatní děti, se mu vyhýbaly. Leila se posléze přesvědčila, že matka jejího manžela měla prav-

du, malému Muhammadovi táhlo na druhý rok života a Leila byla opět těhotná. V necelých osmnácti letech už čekala své druhé dítě. Jednoho dne se Muhammad vrátil domů se závratným rozhodnutím. Tři dny teď strávil v buši se svými přáteli válečníky. Když se vrátil, přivítal se se synem a potom se posadil naproti své ženě.

„Chtěl bych se znovu oženit,“ řekl Muhammad Leile.

„K tomu přeci nepotřebuješ můj souhlas,“ nechápala.

„Ale chci ho,“ řekl důrazně.

„Chceš si ho ode mě vynutit? To je přeci stejné,“ oponovala vlastnímu muži.

Leila mu oponovala často a starší za to Muhammada kárali, že mu žena brzy přeroste přes hlavu. On se ovšem nedal, chtěl, aby jeho žena byla zároveň i jeho přítelem a zatím se mu to dařilo. Leila poslouchala, ale přesto, když si myslela, že by Muhammad mohl něco udělat lépe, vzdorovala.

„Leilo, přece víš, že nechci. Pokud nechceš, neožením se.“ Odehnal kouř, který stoupal nad ohništěm.

„Budu potřebovat pomoc s domácností, jistě se mi spolu-manželka hodí. Už sis nějakou vybral?“

„Ano, protože se mi moje první manželka velmi osvědčila, chtěl bych stejnou,“ zasmál se.

„Stejnou nenajdeš.“

„Aspoň podobnou. Chtěl bych tvou sestru.“

„Aminu? Je jí teprve čtrnáct,“ řekla Leila.

„To má věk přesně na vdávání,“ usmál se Muhammad a Leila už mlčela.

Leila se tedy po třech letech vrátila znovu do své rodné vesnice. Všichni na ně čekali, věděli, že přijedou a taky věděli proč. Jedou si pro Leilinu mladší sestru Aminu. Hned před

vstupem do jejich rodinného kralu seděl mladý muž, pozna-la ho. Byl to Patrick, její láska z dětství. Píchlo ji u srdce, když ho tam uviděla sedět. Vzpomněla si na ty krásné věci, které spolu prožili. Patrick se postavil, když je viděl přichá-zet. Prohlédl si statného Muhammada, který krácel vpředu, za ním šla Leila a v náruči nesla syna. Patrick se na ni jen díval, nepozdravil, nehodilo se to. Leila ho pokradmu pozo-rovala, nesměla se na něj podívat přímo. Přesto viděla v jeho očích smutek. Dokonce měla pocit, že se v koutku objevila slza. Teď už byla provdaná za někoho jiného, nesměla s ním mluvit. Jen pevně stiskla rty a pokračovala za svým mužem. Leila vešla do matčiny chýše i se svým synem. Muhammad mezitím vyrušil jejího otce z odpoledního rozjímání. Probrali potřebné záležitosti a nakonec otec souhlasil, že Muhamma-dovi prodá i svou mladší dceru Aminu.

„Maminko,“ padly si s matkou do náruče.

„Leilo,“ matka se radovala. „Stýskalo se mi.“

„Mně taky.“

„Jak se vlastně máš, holčičko?“

„Mám se dobře, maminko. Muhammad je na mě hodný.“

„Pojď ke mně, maličký,“ natáhla ruce k malému Mu-hammadovi. „Je nádherný a silný.“

Leila vešla do tmavé chýše, kde nehořel oheň. Vzadu le-žela na kravské kůži tmavá postava. Leila se k ní posadila, měla zavřené oči, a pohládila ji po vlasech.

„Amino,“ zašeptala.

Dívka otevřela vykuleně oči. „Sestřičko,“ špitla těžce.

„Ztratila hodně krve,“ ozvalo se ze tmy v maňatě.

Leila se polekala, nevěděla, že tam ještě někdo je. Do světla, které sem dopadalo otevřeným vchodem, vstoupila

stará žena s hlubokými vráskami po celém obličeji. Leila ji poznala, byl to obličej, který se mladým dívkám vryje do paměti navždy. To ona jim způsobuje tu děsivou hrůzu, to ona je na přání jejich matek mrzačí. Leila mlčela.

„Pamatuji si na tebe, byla si statečná,“ řekla žena Leile. Obřezávačka si pamatovala všechna děvčata, kterým uřezala kus osobnosti.

„Bude v pořádku?“ Leila se nechtěla vracet ke své obřízce. Byla to vzpomínka, kterou musela zatlačit daleko do svého nevědomí.

„Léčba bude dlouhá, musí bojovat,“ řekla obřezávačka a beze slova rozloučení opustila tmavou chýši.

„Amino,“ promluvila znovu na sestru, „musíš být silná, musíš se uzdravit. Budeme zase spolu. Muhammad je hodný a spravedlivý muž. Budeme se mít dobře,“ slibovala sestřičce.

Amina neodpověděla, jen Leile hleděla zpřímá do očí a lehce se usmívala. Leila se k ní opatrně přiblížila, aby jí nezpůsobila ještě větší bolest. Amina pocuchala malého Muhammada ve vlasech a rozhodla se, že bude silná, uzdraví se a bude bojovat.

2.

Za pár týdnů, když se Amina uzdravila a nabrala sílu, si odváželi s Muhammadem mladší sestru do své vesnice. Amina měla na krku dva železné kruhy, na znamení, že je druhou

manželkou Muhammadovou. Když se Leila trápila prvních pár měsíců po svatbě, že nemůže otěhotnět, Amina teď prožívala hotová muka. Muhammad teď trávil každou noc u ní. Leila mu stejně nemohla dát to, po čem toužil, byla těhotná a její manžel to respektoval. Nechtěl ohrozit své dítě. Leila porodila druhého syna a Muhammad ho pojmenoval Babu. Babu byl drobný chlapeček, vypadal kouzelně. Měl mnohem jemnější rysy než jeho starší bratr, vypadal spíše jako děvčátko. Otec se radoval nad druhým synem a slavil několik dní. Amina stále nebyla těhotná.

„Nic si z toho nedělej, ani mně to ze začátku nešlo,“ chlácholila sestru Leila a při tom houpala svého novorozence v klíně.

„Ale jsem vdaná už rok,“ zoufala si.

„Amino, je ti teprve patnáct let, tvoje tělo na to ještě není připravené,“ pohládila ji Leila.

„Ale Muhammad bude zklamaný,“ rozplakala se.

„Nebude, je chápavý a rozhodně nedává vinu tobě. Neboj se, Amino, Muhammad je trpělivý.“

„Myslíš?“

„Opravdu, jen se uklidni, uvidíš, že to přijde samo,“ usmála se Leila na mladší sestřičku.

Amina otěhotněla až dva roky po svatbě, bylo jí teprve šestnáct let. Měla veliké štěstí i ona Muhammadovi porodila prvního syna. Ajeka se narodil v noci, Amina měla strach, cítila velikou bolest, byla přece jen ještě dítě. Leila u ní proseděla celou noc, porod trval dlouho. Amina nebyla ještě připravená stát se matkou a Leila jí musela pomoci celý porod zvládnout. Starší ženy hlídaly její syny, ovšem už tehdy Leila cítila, že čeká další dítě. Věděla, že je to při-

rozený koloběh života. Rodit děti a starat se o domácnost, i když sama po tomhle nikdy příliš netoužila. Přesto teď, v té ukrutné bolesti, kterou její sestra prožívala, stála při ní. Chlácholila ji a ubezpečovala, že dítě je dar, že nic krásnějšího ji v životě potkat nemohlo. Muhammad pojmenoval svého třetího syna Ajeka. Pár měsíců po jeho narození se Muhammad rozhodl, že se znovu ožení. Leila proti tomu nic nenamítala, každou chvíli se jí mělo narodit třetí dítě, další ruku do domácnosti by uvítala. Amina ovšem byla smutná, do svého manžela se skutečně zamilovala. Žárlila i na svou sestru, a ještě měla přijmout další spolumanželku. Nahlas ovšem nic neřekla, protože se to prostě nehodilo. Muhammad se k nim choval opravdu s velkou úctou. Chtěl, aby jeho ženy odjely s ním pro novou nevěstu. Leila nesouhlasila, přece jen měla každým dnem porodit dítě, nebylo by to rozumné a Muhammad souhlasil. Odjela s ním jen Amina. Společného syna Ajeku nechali doma, kde se o něj měla Leila postarat. Kupodivu měla dost energie, zvládala pořád všechnu svou práci a dokázala zastoupit i svou sestru. Nepotřebovala pomoc ostatních žen, i když se jí nabízely. Věděla, že tohle dítě bude něčím zvláštní, že bude výjimečné. Cítila to. Bylo docela jiné, než její dva bratři. Leila cítila tu sílu, ne fyzickou, ale takovou zvláštní moc. Tohle dítě mělo být jejím darem.

Porod přišel náhle, bez předchozího varování jako ty předchozí. Leila právě odešla k řece vzdálené od vesnice asi čtyři kilometry, aby donesla domů pitnou vodu. Děsivé dusno ji šířilo. Písek jí chroupal pod nohama, když pocítila první kontrakci. Měly příliš krátké intervaly, tušila, že už se nestihne vrátit do vesnice. Nikdo tu nebyl, všechny ženy

už vodu nanosily. Musí si tedy poradit sama. Uvelebila se ve stínu vysokého baobabu a čekala na další bolesti. Pravidelně dýchala a snažila se nepanikařit. Její výjimečné dítě přijde na svět v poušti. Bojovala sama se svým tělem a prosila, aby se dítě narodilo živé. Zvládla to. Holčička se narodila v záři rudého kotouče na obloze. Slunce ještě stále pálilo, i když se chystalo k noclehu. Byla nádherná, holčička byla skutečně nádherná, žádné dítě nebylo tak krásné, dokonce ani ty její předchozí děti nebyly takové. Hned od začátku se usmívala. Leila si musela ještě hodnou chvíli odpočinout, než se vydala na cestu do vesnice. Nemohla se na svou dcerušku vynadávat. Nebyla zklamaná, že má holčičku a věřila, že ani Muhammad nebude. Jediné, co ji mrzelo, bylo to, že bude muset několik týdnů počkat, než se vrátí její manžel, aby dal jejich dceři jméno. Prozatím jí tajně říkala Kehko. Kehko se jmenovala její nejlepší kamarádka, když byla ještě dítě, byla taky tak krásná. Jenže Kehko zemřela, když jí bylo deset let na nějakou zákeřnou nemoc. Měla vysoké horečky a blouznila, ke konci už Leilu ani nepoznávala. Měla pocit, že jí Alláh znovu vrátil její dávnou přítelkyni.

Muhammad s Aminou se vrátili za tři týdny. Leila už byla na nohou, obdělávala pole a malou Kehko nosila uvázanou v šátku na zádech. Kolem ní pobíhal tříletý Babu, skoro dvouletý Ajeka a šestiletý Muhammad. Amina se nejprve přivítala se svým synem a potom si šla prohlédnout svou nevlastní dcerku.

„Kdy se narodila?“ ptal se Muhammad a zvedl spící děvčátko do náruče.

„Před třemi týdny,“ přiznala Leila.

„Jak si jí říkala?“

Leila se bála odpovědět, věděla, že nemá právo pojmenovávat děti, je to výsada manželů. Přesto se rozhodla, že se Muhammadovi přizná.

„Říkala jsem jí Kehko, byla to moje nejlepší přítelkyně, zemřela ještě jako dítě,“ svěřila se Leila.

Muhammad pozvedl své dítě ke slunci a zavolal: „Vítám tě ve své rodině, Kehko, dcero Muhammadova.“

Leila se jen usmála a oddechla si. Konečně má zase svou Kehko.

Muhammad si přivezl další ženu, jmenovala se Mukasonga, bylo jí teprve dvanáct let. Dostala jako ozdabu na krk tři železné kruhy. Mukasonga, třetí žena Muhammadova. Mukasonga nikdy neměla takovou cenu jako Leila s Aminou. Nechtěla se Muhammadovi podvolit, nechtěla být jeho ženou, i když se k ní choval slušně. Bylo to poprvé, kdy Leila viděla, že i její manžel dokáže být hrubý. Mukasonga, ač nerada, otěhotněla zřejmě hned při svatební noci nebo o pár dní později, přesto přivedla na svět Muhammadovi svou prvorozenou dceru. Její cena klesla prvorozenou dcerou, tím, že je až třetí manželka, a navíc se o ní mluvilo jako o neposlušné. Nikdy ani s Leilou, ani s Aminou příliš nevycházela. Trpěla spíš mlčky. Rozhodujícími články jejich rodiny jsou Muhammad, Babu a Ajeka. Na druhém místě mají pravomoci matky, hned po nich chlapečci narození po děvčatech. Leila porodila Muhammadovi ještě jednu dceru – Nohode, narodila se hned v příštím roce po Kehko. Byl to úrodný rok, všechny tři manželky porodily Muhammadovi tři dcery. V tom samém roce porodila i Mukasonga svou téměř nenáviděnou dceru Napirai a Amina porodila

Norró. Norró se stala nejlepší kamarádkou Kehko a Nohode. Byly jako nerozlučná trojka, tři nejlepší kamarádky. Otcové se nikdy příliš nezajímali o své dcery. Nikdy s nimi nemluvili, neptali se, jak se měly nebo jak jim to jde ve škole. Přesto Kehko nikdy neměla pocit, že by se k ní otec choval nějak nehezky. Otec si vždy našel čas na všechny svoje děti, i když přednost se svými, i když někdy banálními věcmi, měli pochopitelně chlapci, synové. To bylo to, čím se otec vždycky chlubil. Na své vážnosti ještě získal, když před rokem odešel do města na střední školu jeho druhý nejstarší syn Babu.

V tu dobu už patnáctiletý Babu, který byl vždycky nechytrějším dítětem rodiny, se příliš nezajímal o život na venkově, o dojení krav, ani o dětské hrátky. Od začátku ho na studiích podporovala nějaká italská rodina. Posílali mu dokonce i knížky, jednou za rok. Babu nejraději seděl ve stínu stromů a četl své příběhy stále dokola. Když odjížděl na školu do města, dal Kehko na památku knihu Sběrka pohádek a mladší sestře Nohode pohádku o Krysaři, který pískal na zázračnou píšťalu. Babu byl z celé rodiny rozhodně nejlepším studentem, s Kehko to vypadalo tak, že by ho mohla následovat. Jenže jako děvče neměla moc šanci se dostat na střední školu. Pokud se vdá, je se studiem konec. Jejich otec se nikdy číst ani psát nenaučil, ani o to nikdy nestál, vždycky si dokázal poradit v každé situaci a čtení a psaní k tomu rozhodně nepotřeboval. Byl prostě válečníkem. Matka chodila do školy jen jeden rok, přesto ji to velmi bavilo, pak ale už otec neměl peníze, aby ji do školy mohl posílat. Když začala chodit do školy Kehko, matka ji prosila, aby ji učila, co se tam dozvěděla. Skoro každý

večer seděla Kehko s Leilou u ohně a učila ji číst a psát. Používaly k tomu tabulku, na kterou se psalo křídou, tu Kehko používala ve škole. Ajeka, nejstarší syn druhé manželky Aminy, sice patřil mezi rozhodující články rodiny, ale nikdy takového postavení nevyužil, ba dokonce o něj ani nestál. Ajeka byl o dva roky starší než Kehko, ale velmi si spolu rozuměli. Měl trochu zženštilé chování a jemné rysy jako děvče. Ostatní chlapci si z něj často dělali legraci, dobírali si ho a posmívali se mu. Proto si Ajeka raději hrál s děvčaty. Ale stále se víc a víc blížil věku, kdy už musel zapadnout mezi muže, začít se tak chovat a opustit způsobilé chování k ženám, jaké choval ke všem svým sestrám. Kehko si nejraději hrála s o rok mladší sestrou Nohode, stejně starou nevlastní sestrou Napirai a o rok mladší Norró. Děvčata si mezi sebou velmi rozuměla a pochopitelně i s Ajekou. Nikdy se příliš nepřátelili s dětmi z ostatních rodin, nejraději měli sebe navzájem. Napirai byla velmi cílevědomá, vždy když si něco umanula, musela to mít. Často se urážela. Největší ránu do srdce jí zasadil právě Babu, když odcházel do města. Čekala, že i ona od něj něco dostane, ale on obdaroval jen svoje vlastní sestry. Knihy Kehko a Nohode se staly častým předmět sporů mezi nimi a Napirai. Za to Norró se nehádala nikdy, vždy jen přihlížela a nikdy neměla vlastní názor, už od malička chtěla být poslušnou a čestnou. Vždy, když se děvčata o něčem dohadovala a zeptala se na rozsouzení Norró, tak jen pokrčila rameny. Nikdy si to nechtěla rozházet ani s jednou z nich.

Ve vesnici se prudce ochladilo a přišlo období dešťů. Koryta řeky Omo se naplnila a děti si užívaly pořádného koupání a skotačení ve vodě. Všechny děti z vesnice teď

byly u vody. Chlapci měli pást krávy, které v tento čas stály na louce kousek odtud. Děvčata přišla pro vodu, aby svým otcům uvařila kávu, ale několik hodin se u řeky zdržela, aby si užila proudící vody. Kehko vzala s sebou osmiletého bratra Mamutelila, Norró měla na starosti čtyřletého Aliho a Napirai se starala o Sarai a Haribulu. Všichni seděli v kroužku ještě s Ajekou. Hráli zvláštní hru na kousku dřeva s hliněnými kuličkami. Přistoupil k nim Muhammad ještě s několika dalšími chlapci z vesnice jeho věku.

„Tak co, holky,“ koukal na ně z vrchu, Muhammadův kamarád Akuma, „která bude mou ženou?“

„Na to ještě nemáš dost let,“ odsekla mu Nohode, která měla ostřejší jazyk než ostatní děvčata.

„Co, Nohode, nezdám se ti pro tebe dost dobrý?“ ptal se posměšně Akuma.

„Můj manžel by měl být muž, a ne žena, které jen nenarostla ňadra,“ vysmála se Nohode.

Ostatní chlapci se rozesmáli a ukazovali si na něj. Akuma vztekle chytil Nohode za paži a postavil ji na nohy.

„Kdykoliv budu chtít, budeš se mi muset podvolit,“ prskal jí vztekle do obličeje.

„Muž se nechová jako ty, to jen dítě dokazuje svou odvalu slovy dítěti,“ řekla zcela klidná Nohode.

„Nech ji být,“ postavil se mezi ně Ajeka, „je to moje sestra.“

„Od tebe si nenechám poroučet, jsi stejná holka jako ony,“ kývl hlavou směrem k děvčatům Akuma.

„Povídám, nech ji být,“ snažil se Ajeka, aby to znělo mužně a přesvědčivě, ale hlas se mu třásl.

„Tak ty se stavíš proti bratrovi a jeho přátelům?“ vyhrožoval Akuma. Muhammad stojící za ním jen zarytě mlčel.

„Jen bráním sestru.“

„Budeš litovat,“ procedil Akuma skrz zuby, pustil Nohode a chytil Ajeku za obě ruce a zkroutil mu je za zády.

„Ty budeš litovat,“ snažil se Ajeka vyprostit.

Během několika okamžiků, aniž by se starší chlapci domlouvali, mu svlékli koženou suknici, která mu zakrývala bedra a rozkrok. Akuma si ji navlékl na paži jako trofej, mával s ní nad hlavou a s veselou písničkou poskakoval kolem chlapců. Ajeka zůstal před děvčaty stát zcela nahý.

„Vrať mu to,“ křikla Nohode a vrhla se na Akumu.

Ten na nic nečekal a zuřivě ji od sebe odrazil. Nohode upadla na zem, bolestivě si narazila bedra a zůstala ležet na zádech. Ajeka se skrčil do dřepu, aby na něj nebylo vidět a čekal, co se bude dít. Muhammad a Akuma se svými přáteli se ovšem otočili a odcházeli směrem k vesnici i s jeho koženou suknicí.

V hamarské společnosti bylo nepřípustné, aby se muž ukazoval nahý, natož před ženami, ovšem ženská nahota, obzvlášť u malých dívek, nebyla problémem. A malé děti chodily nahé neustále, svou první koženou suknici většinou dostávaly kolem desátého roku života. Nohode, která uznala, že Ajeka ztratil svůj oděv vlastně kvůli ní, si svou suknicí ihned svlékla a podala mu ji.

„Na, vezmi si mou, já ji stejně ještě nepotřebuji,“ usmála se, i když už rok byla zvyklá chodit oblečená.

„Děkuji, Nohode,“ přijal od ní dar a svou nahotu do ní zakryl.

Děti se domů vracely, až když začalo zapadat slunce, mračna nad hlavami se opět zatáhla a spustil se pořádný liják. Přesně ve chvíli, kdy vstoupily do vesnice. Ze všech

kralů vyběhla děvčata i chlapci a začali tančit a zpívat a děkovat, že jim příroda seslala déšť na sluncem vyprahlou zemi. Kehko, Nohode i Mamutelil dorazili po tanci do své maňaty, kde na ně matka čekala uvnitř. Prvně dostali vyhubováno, kde tak dlouho byli, že už nějakou dobu čeká na vodu, aby uvařila otci telu.

„Nohode, kde máš šaty?“ udivila se.

„Půjčila jsem je Ajekovi,“ vysvětlila Nohode.

„Proč? On nemá své?“

„Muhammad a jeho kamarádi mu je sebrali, zastal se mě, když se mi Akuma vysmíval,“ vysvětlovala Nohode.

„Nohode, neměl se tě co zastávat. Snad si na Akumu nebyla příliš drzá?“ ptala se mama.

„Ale on byl na mě hrubý,“ bránila se Nohode.

„Vysmíval se jí,“ přispěchala na pomoc Kehko.

„Ty se do toho nepleť, Kehko,“ okřikla ji mama.

„Nohode, uvědomuješ si, že on může být tvým budoucím manželem?“ Mama byla na své dcery velmi nahněvaná.

„Ale já nechci takového manžela,“ Nohode už skoro plakala.

„Ale o tom nerozhoduješ ty, to rozhodne otec, toho seš si doufám vědoma,“ řekla mama přísně.

„Ano,“ řekla zoufale a poslušně Nohode.

„Teď jdi. Vezmi si od Ajeka své šaty a jdi si promluvit s Akumem a vysvětli mu, že si to tak nemyslela,“ přikázala Leila.

„Ale já nechci,“ vzpírala se Nohode.

„Nohode, řekla jsem, jdi! Akuma je nejbohatším synem v tomto kraji, musíš k němu být vstřícná, abys pomohla své rodině.“

„Ale proč já?“

„Nohode, otec už Akumovi nabídl všechny své dcery. Největší zájem projevil právě o tebe, a pokud bude chtít, budeš se mu muset podvolit a možná už brzy,“ pravila mama klidně.

Nohode beze slova a s pláčem na krajíčku odcházela z maňaty, aby splnila přání matky. Mamutelil celý rozhovor vyslechl ve stoje. Když Nohode odešla, ztěžka padl vedle Kehko na kravskou kůži na zemi. Tváře mu hořely horečkou a oči měl zarudlé. Matka na něj ustaraně pohlédla.

„Jsi v pořádku?“ ptala se a už mu sahala na čelo.

Mamutelil neodpověděl, jen hluboce zakašlal. Matka ho okamžitě uložila na své lůžko a starostlivě k němu přisedla. Kehko namočila hadr do vody a podala jej matce, ta ho Mamutelilovi přiložila na rozpálené čelo.

„Bolí to, mama,“ pravil těžce Mamutelil.

„Kehko, mělas ho na starosti, neohlídalas ho. Co se stalo?“ zaburácela matka na svou nejstarší dceru. Tohle byla věta, která Kehko bude znít v uších snad až do konce jejího života. Nemoc jejího bratra, jako by přešla na ni. Ona snad zavinila, že bratr onemocněl? Stála jako opářená, jen se dívala, jak se bratrovo malé tělíčko zmítá v kašli a horečce. Do očí jí vyhrkly slzy, ona by přece vědomě bratříčkovi nikdy neublížila.

„Dojdi pro otce,“ nařídila matka ostře.

Kehko si otřela uslzené tváře, nepromluvila, jen se těžko otočila a vyšla z chýše. Najednou ale nevěděla, kde má otce hledat. Ještě nikdy ho nehledala, vždycky když s ním chtěla mluvit, musela počkat, až přijde on sám. Chodil neohlášen a stejně tak i odcházel. Vždycky se najednou

objevil, anebo najednou odešel. Zašla do vedlejší maňaty, kde bydlela Amina s dětmi. Ptala se, zda neví, kde by našla otce. Amina jí poradila místo hned za vesnicí pod starým stromem, kde muži často vysedávají celý den, debatují a pokuřují dýmky. Kehko se tedy vydala přes celou vesnici až tam, kde měla hledat otce. Jako děvče se styděla přijít do mužské společnosti, nikdy mezi ně nechodila a starším mužům se vyhýbala, jen je zdravila. Ale teď to bylo jiné, šlo o malého bratříčka. Napadlo ji, že by mohl malý Mamutelil klidně umřít. Byla už tma, když vyšla za vesnici, pod starým stromem sedělo asi dvacet mužů kolem ohně. Kehko se zarazila, v té tmě a na tu dálku nepoznala, který je její otec, nevěděla, na kterou stranu ohniště se vydat. Šla tedy přímo k ohni, zhluboka se nadechla a pronesla nahlas: „Papa Muhammade?“

Po její pravé ruce se zvedla statná mužská postava. Všichni zmlkli a otočili se na přicházející děvče.

„Co tu chceš, Kehko?“ vyjel na ni ostře otec.

„Mamutelil je nemocný,“ řekla tiše, příliš se styděla před tolika muži, „mama prosí, zda by si za ním nemohl jít.“

Většina z mužů by možná řekla, že přijde a došla by až ráno, ale otec Kehko byl zodpovědný a staral se o svou rodinu dobře. Shýbl se pro svou dlouhou dřevěnou hůl, překročil kůži, na které seděl a vydal se beze slova rozloučení se svou dcerou za nemocným synem. Ještě nikdy Kehko nezažila, že by měla otce jen pro sebe. Vždycky, když s ním mluvila, spíš se ptal on a ona jednoslabičně odpovíдалa. Nebo jen popíjel telu, vždy tam byly i ostatní děti. Teď měla jedinečnou příležitost si užít svého vlastního otce. Nemusela teď jako matka jít až krok za otcem, mohla mu jít

po boku, protože se na ně nikdo nedíval. Celou cestu mlčela a jen vnímala otcovy kroky, pohyby jeho nohou a užívala si jeho přítomnost. Věděla, že než dojdou do jejich chýše, bude otec jen její, že jen ona bude jeho dcerou.

„Papa Muhammade?“ osmělila se a promluvila na něj.

Otec se zastavil a pohlédl jí přímo do očí. Vyčkával na její otázku, ale ta nepřišla. Kehko se jen dívala do jeho temných očí. Pripadal jí tak vysoký a mužný, najednou zatoužila i ona po svém muži. Představovala si, že jednou přijde do vesnice taky takový válečník a odvede si ji. Že ona bude tou, která se provdala za válečníka někam do cizích krajín stejně jako její matka. Určitě se o ní v její vesnici mluví jako o té, která odešla s manželem do cizích zemí. V tomto čase netušila, jak strašně blízko je skutečné pravdě.

Došli společně až k maňatě. Muhammad se zastavil před vchodem a zavolal: „Hodi!“

„Karibu, Muhammad, rychle,“ ozval se zevnitř matčin naléhavý hlas.

Kehko zůstala stát venku, tak jak tomu bylo vždy, když otec vcházel do některé chýše své ženy. Děti vždy zůstávaly venku na dvoře, ať to bylo ve dne nebo v noci. Seděly na dvoře a poslouchaly, zevnitř se vždy ozývaly zvláštní zvuky. Často musely přespávat pod širým nebem, když chtěl papa trávit u mama celou noc. Po vstupu do chýše mamas Leily nebo Aminy byl vždy vítán vřele. Jejich hlasy a vzdychání nebyly otravné, ale pokud přišel k mama Mukasonga, vždycky byl zevnitř slyšet křik, nářek, prosby a potom naráželi do stěn maňaty. Jako kdyby ji chtěli zevnitř zbořit. Děti nikdy nevěděly, co se děje. Proč mama Mukasonga tolik křičí, když mamas Leila a Amina byly za jeho návštěvy

vděčné. Možná i proto chodil papa Muhammad nejčastěji právě do její maňaty, aby ji utišil. Kehko se posadila doprostřed kralu k otevřenému ohništi a vyčkávala, co se bude dít. Po chvíli přišla Nohode s pláčem.

„Co se stalo, Nohode?“ ptala se Kehko.

„Akuma se už prý dohodl s otcem,“ plakala Nohode zoufale.

„Kdy?“ polekala se Kehko.

„To nevím, ale musela jsem se mu podvolit,“ naříkala a přitáhla si kolena blíž k bradě. Z očí se jí valily obrovské slzy, protože věděla, že končí dětství a začíná krutý osud, kterému se sama postavit nemůže.

„Co se stalo?“

„Prý až dojdou ke dvanáctému létu života, budu si ho muset vzít za muže,“ naříkala Nohode.

„A kde si byla tak dlouho?“

„Akuma se se mnou chtěl projít a promluvit si.“ Přisedla si ke Kehko. „Odvedl mě daleko do tmy. Tam mě povalil na zem a lehl si na mě. A pak jsem cítila tam dole velikou bolest, hrozně to bolelo, nevím, co mi udělal. Ale řekl, že jestli o tom někomu povím, že řekne otcí, že o mě už nestojí, a to by byla velká ostuda.“

„Nohode, vždyť ty krvácíš,“ zděsila se Kehko, když zahlédla její zakrvácenou suknicí.

„Kehko, prosím tě, neříkej nikomu nic, nesmím se prozradit, otec by mě vyhnal,“ prosila sestru.

„A jak chceš schovat tu skvrnu?“

„Musím ji jít vyprat k řece,“ řekla Nohode rozhodně.

„Teď v noci?“ Kehko se vyděsila.

„Proč nejsi v chýši?“

„Mamutelil je nemocný, je tam otec. Mama mi řekla, že jsem ho měla na starosti, že jsem ho neohlídala, prý je to moje vina,“ posteskla si Kehko.

„Nemůžeš za to, pokud onemocněl, jistě to není tvoje vina,“ utěšovala Nohode, „pokud tomu osud tak chtěl, nemohla si tomu zabránit.“

„Kéž by se uzdravil.“

3.

Malý Mamutelil ležel v horečkách šest dní a šest nocí, blouznil a volal nesmyslná slova ze spaní. Kopal kolem sebe, někdy od sebe odehnal i mama, která ho chtěla omýt lektvarem připraveným z bylin. Otec Ignác, který právě v tuto dobu sloužil na misii tady ve vesnici Kamba, se také pokoušel Mamutelilovi pomoci. Nepomáhaly dokonce ani léky, které sem dovezl z Itálie. Byly to takové maličké bílé kuličky, které musel Mamutelil polykat. Jakmile jeden spolkl, během chvíle ho hned vyzvracel. I místní šaman zkoušel zaříkávat tělo v horečce. Nikdo bohužel nepochodil, nemocnice byla příliš daleko, několik dní cesty. To nemohl Mamutelil absolvovat, ani kdyby ho bývali nesli. Chlapec ovšem bojoval statečně, neplakal a těšil matku, že ještě má naději. Ale sám už zřejmě tehdy musel vědět, co přijde. Musel cítit přicházející konec svého příliš krátkého života. Hošík ležící na smrtelné posteli ztrácel na váze každým dnem. První dny měl snahu sníst alespoň obarve-

nou vodu z masa, která dodávala sílu. Potom už nejedl nic a vodu do sebe dokázal dostat jen s obtížemi. Zvracel do hliněné nádoby, kterou měl připravenou u svého lůžka. Dával se a utíral slzy bolesti. Světlo slunce viděl naposledy jen přes odhrnutou kůži u vchodu. Studený pot mu vstával na krku, čele a v dlaních. Matka u něj lehávala po celé noci, ale ani její péče nedokázala zachránit život jejímu milovanému chlapečkovi.

„Mama,“ těžko se mu dralo z hrdla.

„Mamutelil,“ mama se snažila zadržet slzy, její tvář vypadala ještě strhanější než obvykle a starostlivé vrásky na obličeji se ještě prohloubily.

„Budeš mi chybět.“ Měla pocit, že teprve devítiletý chlapec blouzní. Nemohl myslet jako dospělý muž, když tu s námi byl jen tak krátce.

„Ty mně taky, chlapče.“

„Počkám tam na tebe, mama moje,“ chlapci se po tváři skoulela obrovská slza. Věděl, že zemře. Věděl, že bude na svou matku dlouhé roky čekat v jejich posmrtném životě. Počká na ni v nebi, aby zase mohli být spolu.

„Bude dobře, bude dobře,“ šeptala pořád dokola a pevně tiskla dětskou vyhublou ručičku. „Bude dobře, maličký můj, bude dobře.“

Sedmý den Mamutelil vydechl naposledy. Z maňaty se ozýval hlasitý a táhlý ženský nářek. Všichni okamžitě pochopili, co se stalo. Celá vesnice ve stejnou chvíli věděla, že je opustil válečník jejich kmene, který neměl čas na to se jím stát. Matka tiskla jeho ručičky ještě dlouho po tom, co její syn už žádnou bolest necítil. Zavřela mrtvé

otevřené oči a láskyplně ho políbila na čelo slanými ústy. „Milovala jsem tě a Alláh je mi svědkem, že tomu tak bylo.“ *Koho bohové milují, umírá mlád* a Mamutelil byl tím příkladem.

Otec se přišel se synem rozloučit, celá rodina odešla z chýše. Nechali otce s tělem mrtvého syna o samotě. Muhammad si prohlížel synův obličej, zdál se být tak klidný a spokojený. Otec viděl, že bolest, která Mamutelila sužovala, byla pryč. Jeho syn měl i na svůj nízký věk způsoby a chování válečníka. Nenaříkal a nestěžoval si, jen klidně čekal, až nastane jeho poslední chvíle. Když se otec rozloučil, vyšel z chýše, prošel kolem zbytku rodiny bez povšimnutí a odešel sám ve svém smutku do džungle. Matka potom omyla synovo mrtvé tělo a zabalila ho do bílé látky. Rozloučení s bratrem bylo bolestné, Kehko na sobě stále nesla tíhu matčiných slov. „*Kehko, mělas ho na starosti, neohlídalas ho, co se stalo?*“ slyšela stále matčin zvučný hlas, který ji obviňoval z Mamuteliho smrti.

Všichni sousedé přinášeli dary a slova útěchy, aby utěšili matku, která přišla o to nejcennější, co žena v životě může mít. Nosili mléko, maso, a dokonce i kožešiny. Děti seděly smutně kolem své mama, ale moc nerozuměly tomu, co se děje. Jen Kehko seděla za plotem, aby nikoho neviděla. Zůstala sama se svou vinou.

Matka našla Kehko až pozdě odpoledne, když už se slunce chystalo jít spát.

„Kehko, nebyla to tvoje vina,“ matka před ní poklekla, „takový byl Mamuteliho osud.“

„Ale říkala si, že jsem ho měla hlídat,“ nechápala Kehko a usedavě plakala.

„Dcero, nemyslela jsem tak svá slova, byla to slova zoufalé matky, která ztrácela dítě.“

„Ale i já jsem tvoje dítě,“ zoufala si Kehko, která nechápala smysl matčiny výtky.

„Vím, ale tys byla zdravá, byla to chyba, nikdy jsem to neměla říkat, odpustíš mi?“

Kehko se otočila a odcházela od matky.

Mama Leila stále klečela na jednom koleni a dívala se za svou odcházející dcerou. Víc už se ale o Mamutelim ani jeho nemoci nezmínila. Kehko přesto neustále myslela na to, že kdyby bratrovi věnovala více pozornosti, mohl být ještě naživu. Vzpomínky na Mamutelila se pomalu vytrácely. Čas je nejlepším lékem na každou bolest. Přešlo další období dešťů a byl tu nový rok. Všichni se připravovali na velkou slavnost u ohně, každý z mužů si chtěl vybrat nevěstu. Nohode se na slavnost připravovala spíše sporadicky a vůbec se na ni netěšila, věděla, že už i ona se bude muset zapojit mezi nastávající vybírané nevěsty. Jako dvanáctileté děvče by měla velkou šanci, že si ji zatím nikdo nevybere, ale vzhledem k tomu, že její otec se již před časem domlouval s Akumou, který měl o Nohode zájem, neměla moc šancí, že se sňatku vyhne. I Kehko a Norró se připravovaly na vybírání. Musely, byla to jejich kmenová povinnost. Jediná Napirai nemusela, dvanáctého léta svého života dosáhne teprve na konci roku, zatím ještě byla ušetřena prastarého rituálu.

„Ty se nechceš vdávat?“ ptala se Norró Nohode, když šly společně k řece pro vodu.

„Ne, a rozhodně ne za Akumu, nebude dobrým manželem, je příliš zlý a surový,“ posteskla si Nohode.

O události, která se stala před rokem, když Mamutelil zemřel, se Nohode ani Kehko nikomu nezmínily. Bály se, že by to pro Nohode mohlo mít špatné následky. Ani mezi sebou již o tom nemluvily. Nohode mlčela a Kehko se bála, aby sestru opět nepřepadla lítost nad tím, jak se k ní Akuma zachoval. Teď Kehko na sestru jen pohlédla. Nohode tiše zavrtěla hlavou a sklopila oči.

„Já bych se chtěla vdát, ale představuji si, že přijde válečník z dalekého kraje, mužný a pozorný, jako je papa Muhammad. Odvede si mě někam daleko a budeme mít spoustu dětí. Tak, jako kdysi odvedl mama Leilu,“ snila Kehko.

„A potom by si mohl přijít pro mě,“ smála se Norró, „jako když se vrátil a přišel si pro mama Aminu.“

„Obávám se, že tolik štěstí mít nebudeme,“ řekla pesimisticky Nohode.

Slunce schovalo polovinu svého kotouče za obzor, stíny se prodloužily a na rozpálenou Keňu padl stín. Nastal večer slavnosti *tamasha mkusanyiko*. Celý den se děvčata připravovala na tu velikou slavnost, která je ale ve své podstatě slavností pro muže. Děvčata si potírala těla červenou hlinkou a sádlem a potom si je vtírala i do vlasů. Kehko při přípravě slavnosti pomáhal Ajeka. Bylo zvykem, že přítel nebo kamarád nabízených děvčat mohl s potíráním hlinkou pomáhat. I když byl Ajeka bratr od jiné spolumanželky. Nohode a Norró si musely vystačit samy, neměly nikoho, kdo by se o ně s takovou láskou postaral. Měly aspoň jedna druhou.

„Kdybych byl starší,“ pravil Ajeka, když Kehko vtíral hlinku do vlasů, „požádal bych otce o tvou ruku.“

„Ale to přeci nejde,“ smála se Kehko, „jsi můj bratr.“

„Syn otcova bratra, ale o tvou ruku žádat smí,“ divil se Ajeka.

„Nemám s Kumbou společného otce ani matku,“ vysvětlovala Kehko.

„Se mnou máš společného jen otce.“

„Jsi hodný, Ajeko, že se mě snažíš utěšit, ale já přemýšlím jinak. Věřím, že si mě dnes nikdo nevybere. Jednou totiž přijde válečník ze vzdálené země, aby si mě vybral.“

Ajeka jen pokrčil rameny, roztíral teď červenou hlinku Kehko po prsou. Byla ještě příliš mladá, ňadra měla malá, přesto pevná a souměrná. Její matka měla po pěti dětech prsa vytahaná, vypadalo to, jako kdyby v nich neměla maso, byla to jen visící kůže s bambulkou na konci. Musela si je proto k tělu přivazovat provázkem z konopí, aby se při chůzy nehoupala. Měly to tak skoro všechny ženy v jejich kmeni. Kehko už mnohokrát napadlo, jestli bude jednou mít taky taková ňadra. Ajeka jí vmasíroval hlinku stále do prsou, pořád a pořád dokola. Přejížděl jí po bradavkách a tlak stupňoval.

„Au,“ vykřikla Kehko a ustoupila, „to bolí.“

„Promiň, zamyslel jsem se,“ odtáhl ruce a zastyděl se. Přitom se snažil zamaskovat bouli, která se mu udělala pod suknicí. Byli ještě dětmi, a tak Kehko na jeho vzrušení ne-reagovala, sama pořádně nevěděla, co se s bratrem děje.

„Jsi krásná Kehko, nesnesu pomyšlení, že by se tě dotýkal jiný muž než já.“

„Ajeko, ty ses do mě zamiloval?“ divila se Kehko upřímně.

„Asi ano,“ přiznal Ajeka tiše.

„Ale jsem tvoje sestra.“

„Kehko, jestli si tě nějaký vybere, přísahám, že ho zabiju,“ vyhrožoval Ajeka.

„Nikdy tě nepřestanu mít ráda, ani kdybych byla tisíce kilometrů daleko,“ slibovala Kehko a objala bratra.

Nastal soumrak a po něm přišla tma. Sluneční paprsky zmizely k jejich předkům a dusný vzduch z buše odešel s nimi. Konečně se dalo dýchat, i když věděli, že než dojdou na slavnost *tamasha mkusanyiko* k ohni, přijde chladný dech pána noci. Všichni se odebrali k velkému ohništi. Opustili své chýše téměř současně, a celá vesnice tak šla ve velkém chumlu. Norró, Nohode a Kehko se držely za ruce. Byly nazdobené, jak nejlépe to dokázaly. Kráčely pomalu, nevěděly totiž, co je u ohniště čeká. Jistota Kehko, se kterou tvrdila, že si ji dnes nikdo nevybere, se pomalu vytrácela.

„Tak pospěšte, už bude tma,“ pobízela děvčata mama Amina.

Mama Mukasonga s Napirai šly několik kroků za nimi. Mama Mukasonga opět mlčela tak, jak to dělala vždycky, nikdy nešla společně se svými spolumanželkami, ani se s nimi příliš nepřátelila. Zřejmě se dosud nesmířila s tím, že papa Muhammad ji odvlékl násilím od její rodiny. Byla ještě dítětem, když ji donutili, aby se vdala. Nikdy svého muže nemilovala na rozdíl od mama Kehko a její sestry Aminy. Papa jí nikdy záměrně neublížil, ale ona ho přesto nenáviděla. Děvčata nervózně poskakovala kolem matek, které se je snažily uklidnit, chtěly, aby se děvčata chovala slušně. Stejně jako dospělé ženy. Napirai kráčela se skloněnou hlavou po boku Mukasongy, která by jí v civilizovaném světě mohla dělat spíše sestru než matku.

Slavnost začala, dívky připravené na vdávání se seřadily do jedné linie u ohniště, bylo jich sedmnáct. Všechny stály se svěšenými hlavami, jen ta starší děvčata, která stála hned na začátku, hořela nedočkavostí. Nejstarší z nich, Ngozi, stála jako první. Bylo jí už osmnáct a měla zřejmě poslední možnost, jak si získat nějakého manžela. Kdyby si ji ani tentokrát nikdo nevybral, zřejmě by to vrhlo na její rodinu velký temný stín. Ovšem bylo spíše pravděpodobné, že si ji nikdo nevybere. Ngozi byla příliš světlá a červená hlínka na ní zářila příliš rudě, jako kdyby vůbec nepatřila do jejich kmene. A po jednom z výletů do džungle jí navíc chyběla levá noha, chybělo jí chodido, kotník a část lýtka. Stalo se to už před dlouhým časem a od té doby Ngozi skákala jen po jedné noze a vypadala u toho legračně. Děti se jí často vysmívaly, ale ona si to nepřipouštěla a smála se s nimi. Nikdo neví, co se jí v té džungli stalo, ale prý na ni zaútočili démoni. Navíc ani děvčatům nepřipadala normální, byla mnohem větší než ostatní děvčata a pořád se tak divně usmívala. Když s nimi promlouvala, chtěla si pořád povídat, ale Kehko ani jejím sestrám to nebylo vůbec příjemné. Kehko pozorovala špičky svých bosých a špinavých nohou. Viděla své ulámané nehty na placatých palcích. Kousala se do spodního rtu, cítila na něm chuť směsi másla a červené hlínky, která jí zalézala i do očí. Motala si nervozitou prsty na rukou, které měla svěšené před tělem. Potřebovala se něčím zabavit, pozorovala své břicho s vystouplým pupíkem. Snažila se ho zatahovat a zase nadýmat. Dívala se, jak se zvětšuje a zmenšuje, smála se tomu, aby nemyslela na to, co se děje kolem ní.

Muži procházeli kolem Ngozi celkem bez povšimnutí, jen jediný se zastavil, aby si ji pořádně osahal. Když si

všiml chybějící nohy, zase raději odstoupil. Když přišel na řadu Akuma, rovnou zamířil k Nohode, chytil ji za paži a vlekl k otci a jeho rodině. Vedle Kehko se najednou udělala mezera, další vedle ní byla Norró. Vystrašeně se na sebe podívaly, ještě se nechtěly vdávat, přišly by o jedno léto dětství, který by si ještě mohly společně užít. Kehko na sestru povzbudivě mrkla. Viděla, jak Norró zařala dlaně v pěst.

Nejstarší bratr Muhammad se do vybírání nevěst nezapo-
jil, i když už měl na to právo, byl stejně starý jako Akuma. Zatím netoužil po manželce, chtěl se stát válečníkem stejně jako otec. Hned další den měl vyrazit do džungle společně s dalšími dvěma chlapci, kteří ho měli doprovázet. Až se za několik let vrátí, bude mnohem žádanější manžel, než byl dnes Akuma. Otec mu to při narození vtiskl do osudu, bude válečníkem stejně jako on a mladý Muhammad ho poslechl. Se svými přáteli jen nečinně přihlížel vybírání nevěst a bavili se pohledem na vystrašená děvčata.

Kehko i Norró přestály vybírání nevěst bez úhony. Zřejmě nikdo nechtěl příliš mladé manželky, i když mama Mukasongu si otec bral, když byl tak stará jako ony. Když vybírání stařešinové kmene ukončili, začalo se tančit. Norró a Kehko zpívaly a tančily kolem ohně s ostatními dětmi, ještě dostaly další rok dětství.

Nohode, o rok mladší než Kehko, už musela sedět vedle svého nastávajícího manžela a plakala. Žalem se jí nadzvedávala ramena a nahý hrudník, kde sotva začala růst ňadra. Závistivě pozorovala dívky, které si nikdo nevybral, jak tančí u ohně, radují se a zpívají. Norró ani Kehko už za ní jít nemohly, teď už nebyla jednou z nich, jejich sestra sice byla stále, ale najednou přestala být dítětem. Stala se

skoro ženou, která se bude vdávat a bude podrobena rituálu dospělosti. Během několika minut se mezi nimi utvořila propast, která už se nedala překročit. Kehko se během tance na chvíli zastavila a soucitně pohlédla na sestru sedící vedle Akumy. Cítila, jak moc by Nohode chtěla tančit s nimi. Viděla, jak se sestřičce klepe spodní ret, plakala a vůbec se to nesnažila zakrýt.

„Kehko, pojď“, strčila do ní jemně Norró a dál poskakovala kolem ohně.

Kehko naposledy mávla na Nohode a odskotačila za Norró. Mladá dívka seděla vedle svého nastávajícího tyrana v naprostém zoufalství a děsivé hrůze, co přijde zítra. Zítra ji čeká ten nejbolestivější obřad a ta bolest už zřejmě nikdy nezmizí. Ve chvíli, kdy na ni Kehko naposledy mávla, cítila, jak se s ní rozloučilo její dětství a radostná část života.

„Sbohem, Kehko, sbohem, Norró...“ pošeptala a podívala se na muže, kterému se bude muset podvolovat každý den a každou noc, kdy on si to jen bude přát.

Rok 2004

Praha

4.

Na pražské ulice padla mlha, včerejší déšť vytvořil louže na všech chodnících. Po silnicích se valily potoky, kanály totiž nestačily takové množství vody pojmout. Lidé se zahalili do nepromokavých kabátů a nad hlavami si drželi deštníky s různými reklamními nápisy, i když už jen drobně mžilo. Na rohu ulice stála žena, dlouhé hnědé vlasy jí padaly do očí, neustále si je odhrnovala a nervózně přešlapovala na místě. Měla jemné rysy ve tváři, kolem očí už měla drobné vrásky, i když postavu měla pořád vysportovanou. Na sobě měla jen mikinu a dlouhé kalhoty, kolem ní procházeli lidé s deštníky, ale ona ho neměla. Nepotřebovala ho, déšť jí nevadil. Nikdy se nepovažovala za měšťáka. Byla prostě jiná, vychovalo ji místo, do kterého se na první pohled zamilovala. Místo tak odlišné od pražských prašných ulic, kde všichni neustále spěchají. Bylo to tam, kde končí civilizace.

Najednou se zpoza rohu vynořily dvě mužské postavy. Dva mladíci – dvojčata, byli si neuvěřitelně podobní. Jeden byl v dokonale padnoucím obleku, červené košili a kravatě s jemným proužkem. Druhý měl na sobě černé džíny, černý rolák a tmavě modré sako.

„Mami, máme to,“ volal už z dálky ten v roláku.

Žena poklesla v kolenou, bylo vidět, že se jí znatelně ulevilo. Udělala pár kroků, šla jim naproti, ústa se jí roztáhla do širokého úsměvu.

„Já mám za jedna a Eliášovi to dali spíš, aby se ho zbavili,“ smál se Mikeš v obleku.

Matka se držela za hrudník, jak moc se jí ulevilo.

„Aspoň nějakou výhodu mají moje neustálé problémy,“ Eliáš došel k matce a objal ji.

„To si byl vážně tak strašnej?“ dělala se.

„Ne, nebyl,“ bránil se Eliáš.

„Ale byl,“ potvrdil bratr.

„No, něco jsem věděl, ale vytáhl jsem si tu nejsložitější otázku,“ obhajoval se.

„Vytáhl si kosti a svalstvo, to bylo to nejjednodušší, co mohl,“ smál se Mikeš.

„Za to z tebe to lítalo, jak stíhačky.“

„A co sis vytáhl ty?“ ptala se matka Mikeše.

„To nejhorší, funkci mozku a žlázy s vnitřní sekrecí,“ zašklebil se.

„Jsem ráda, že jste udělali zkoušky, už proto, že za pár dní odjíždíme. Zvu vás na parádní oběd,“ matka chytila oba syny kolem pasu a vedla je ulicí pryč. Vypadali jako směšná trojka. Dva vytáhli muži měřicí bez mála dva metry, mezi nimi je objímala matka, která jim sahala výškou sotva do podpaží.

Bylo druhé pondělí v měsíci květnu. Mikeš s Eliášem otevřeli dveře ve Spálené ulici, kde v pátém patře sídlí plicní ambulance. Mikeš si vyhrnul levý rukáv mikiny až nad loket. Sestra připravila jehlu a vpravila tuberkulin pod kůži. Ucítil jemné píchnutí na levém předloktí. Potom zdravotní sestra označila místo vpichu inkoustem. Dvojčata pozorovala vzdouvající se bouli na předloktí dva dny. Ve čtvrtek

museli znovu otevřít těžké dřevěné masivní dveře. Zdravotní sestřička se zářivým úsměvem měřila červenou nadutou bouličku.

„Bylo to vždy vaše vysněné povolání?“ zazubil se Eliáš na mladou sestřičku.

„A vy jste chtěl vždy studovat medicínu?“ ušklíbla se černovlasá dívka.

Mikeš se v čekárně uculoval, když slyšel bratrovo beznadějné flirtování. Eliáš odešel z ordinace s nepořízenou, telefonní číslo od mladé dívky nezískal. Na kontrolu nastoupil Mikeš, nepokoušel bratrovu osvědčenou metodu. Dívka změřila červený pupínek, zapsala velikost do očkovacího průkazu i do indexu, který měl Mikeš vystavený od prvního ročníku lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

„Děkuji, slečno,“ Miki se na sestřičku usmál.

„Není zač,“ usmála se a vrátila mu vyplněný index.

Miki na ni zamrkal a s poklonou opustil ordinaci. Chytil bratra za předloktí a vyvedl z plicní ambulance. Pražské ulice na ně dýchly smogovým oparem a Miki cítil, že přichází skutečné léto. První léto jeho života, kdy se bude cítit opravdovým člověkem.

„Kdy máme tu promoci?“ zeptal se Eliáš, když nastavoval tvář slunečním paprskům pronikajícím do hlavního města.

„Myslíš tu, jak si ji měl zařídit pro celý kruh?“

„Vo co de, brácho? Znáš mě, neměl si mi tu zodpovědnost nechávat,“ ušklíbl se.

„Promoce je 30. června, už jsem to volal mámě.“

„Seš zodpovědnej za oba, to se mi líbí,“ Eliáš poplácával bratra po rameni.